

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Για τη συζήτηση και ψήφιση του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τίτλο «Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών»

7 Ιουνίου 2022

Συζητείται σήμερα ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής, κατόπιν πρότασης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, το Σχέδιο Νόμου με τίτλο «*Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών*». Η ΕΕΔΑ, μολονότι επί μακρόν ασχολείται και διατυπώνει προτάσεις για τα ζητήματα διεθνούς προστασίας, δεν κλήθηκε να καταθέσει τις απόψεις της, σε κανένα στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας, σε αντίθεση με το σκοπό που επιτελεί βάσει του καταστατικού της νόμουⁱ και των σχετικών συστάσεων διεθνών οργανισμών, όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης.ⁱⁱ Ωστόσο, με πλήρη συναίσθηση του ρόλου που επιτελεί στην προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων όλων όσων διαβιούν στην ελληνική επικράτεια, θα ήθελε, έστω και την ύστατη στιγμή, να αναφερθεί επιγραμματικά στα εξής:

Η ΕΕΔΑ εκτιμά ότι η κωδικοποίηση της νομοθεσίας, ως τέτοια, είναι θετικό μέτρο για την συγκέντρωση της σχετικής νομοθεσίας σ' ένα Κώδικα. Χαιρετίζει δε την τήρηση της διαδικασίας της Κ.Ε.Κ. (ν. 4622/2019) για τη σύνταξη του προς ψήφιση Κώδικα Νομοθεσίας. Η ΕΕΔΑ είχε ήδη τοποθετηθεί αναφορικά με τον προγενέστερο ν. 4636/2019, ο οποίος είχε προωθηθεί ως προσπάθεια συστηματοποίησης και κωδικοποίησης της κείμενης νομοθεσίας περί διεθνούς προστασίας, χωρίς ωστόσο ο σκοπός αυτός να επιτυγχάνεται.ⁱⁱⁱ

Αναφορικά με τις στοχευμένες αλλαγές του Κώδικα, η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τις παρατηρήσεις της επί προηγούμενων νομοθετικών κειμένων που κωδικοποιούνται στον Κώδικα Νομοθεσίας,^{iv} οι οποίες παραμένουν επίκαιρες βάσει των ευρημάτων της ΕΕΔΑ από τη συστηματική παρακολούθηση της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας στην πράξη. Πολύτιμο εργαλείο για την εκτέλεση του έργου παρακολούθησης της ΕΕΔΑ αποτελούν και οι ακροάσεις φορέων και προσώπων, όπως η πρόσφατη (Φεβρουάριος 2022) που συγκλήθηκε για τα προβλήματα εφαρμογής του ν. 4636/2019. Σταχυολογώντας τα κυριότερα ζητήματα που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του προϋφισταμένου καθεστώτος και καταδεικνύουν πραγματικές ελλείψεις και κενά στη διοικητική πρακτική με επιβάρυνση των περιορισμένων διοικητικών υπηρεσιών αναφορικά με την **πρόσβαση στο άσυλο, τις διαδικασίες ασύλου και την εργασία**, η ΕΕΔΑ ζητά από το νομοθέτη όπως λάβει υπόψη του, κατά τη συζήτηση και ψήφιση του παρόντα Κώδικα Νομοθεσίας, τα εξής:

Σοβαρά προβλήματα παρατηρούνται τους τελευταίους μήνες στην πρόσβαση στο άσυλο πολιτών τρίτων χωρών που βρίσκονται στην ενδοχώρα και επιθυμούν να υποβάλλουν αίτηση

διεθνούς προστασίας χωρίς προηγουμένως να έχουν υπαχθεί σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης (βλ. εφαρμογή της από 24.11.2021 Εγκυκλίου του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου με θέμα «Εφαρμογή του άρθρου 39, παρ. 1 του ν. 4636/2019 & άρθρου 46 Ν. 4636/19»). Ομοίως στα νησιά Ανατολικού Αιγαίου παρατηρούνται προβλήματα στην πρόσβαση σε νομική συνδρομή, μεταξύ άλλων, λόγω μαζικών πλασματικών επιδόσεων και στην ενημέρωση πολιτών τρίτων χωρών για τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν. Η εφαρμογή της νέας διάταξης περί προϋπόθεσης κατάθεσης παραβόλου για τις μεταγενέστερες αιτήσεις, μετά την πρώτη, ξεχωριστά για κάθε μέλος οικογένειας συνιστά, κατά την άποψη της Επιτροπής, υπέρμετρο περιορισμό στην πρόσβαση στο άσυλο, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά. Ειδική μνεία χρήζει η μεταχείριση ευάλωτων προσώπων (άτομα με σοβαρές ψυχικές διαταραχές που έχουν εκτεθεί σε βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές βίας), τα οποία δεν λαμβάνουν επαρκή στήριξη κατά την υποδοχή. Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένως τοποθετηθεί για την εξαίρεση των θυμάτων βασανιστηρίων, βιασμού και άλλων σοβαρών μορφών βίας από τις υπερταχείες διαδικασίες συνόρων που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια, κατά παρέκκλιση, στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου.^v Τέλος, η πρόσβαση στην εργασία αιτούντων διεθνή προστασία δεν διασφαλίζεται με την κάρτα που εκδίδει η Υπηρεσία Ασύλου καθώς δεν γράφει ρητά ότι δίνεται δικαίωμα πρόσβασης στην απασχόληση και έτσι δημιουργούνται προβλήματα στην πρόσβαση σε προγράμματα εύρεσης και επιδότησης εργασίας, στις υπηρεσίες ΕΦΚΑ και ΔΥΠΑ.

Η ΕΕΔΑ παραμένει στη διάθεση του νομοθετικού σώματος για την παροχή αναλυτικότερων στοιχείων επί των ανωτέρω ζητημάτων που ακροθιγώς θίγονται στο παρόν υπόμνημα. Όλες οι προηγούμενες θέσεις της ΕΕΔΑ επί των προς κωδικοποίηση νομοθεσιών όπως έχουν υιοθετηθεί από την Ολομέλεια της και έχουν ευρέως δημοσιοποιηθεί βρίσκονται αναρτημένες στον ιστότοπο της Εθνικής Επιτροπής.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας.

ⁱ Βλ. άρθρο 12 παρ. β' του ν. 4780/2021.

ⁱⁱ Σύσταση [CM/Rec\(2021\)1](#) της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη και ενίσχυση αποτελεσματικών, πλουραλιστικών και ανεξάρτητων εθνικών θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, 31 Μαρτίου 2021 (Παράρτημα II, παρ. 8).

ⁱⁱⁱ Η ΕΕΔΑ, με τις [Παρατηρήσεις](#) στο σχέδιο του ν. 4636/2019 είχε επισημάνει ότι δεν αποτελούσε μόνο κωδικοποίηση υφιστάμενων διατάξεων καθώς εισήγαγε και νέες διατάξεις. Στη συνέχεια, ο ίδιος ο νομοθέτης υπονόμωσε την κωδικοποίηση καθώς ακολούθησαν αλληπάλληλες νομοθετικές αλλαγές (βλ. μεταγενέστερους τροποποιητικούς νόμους 4674/2020, 4686/2020, 4756/2020, 4760/2020 και 4825/2021).

^{iv} [Παρατηρήσεις](#) στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Διαμόρφωση διαδικασιών απελάσεων και επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών, ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη», 8.7.2021. [Παρατηρήσεις](#) στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου

«Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α'169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις», 23.4.2020.

^v Βλ. ενδεικτικά [Εθνική Έκθεση](#) για την κατάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών στα σύνορα, Ιούλιος 2021, σελ. 32-41 [αγγλικά].